

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Fôia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

O voce rusescă

despre

chestiunea orientală.

Din incidentul nefericitului resbel greco-turcesc și după visita Monarhului nostru la Petersburg, se fac fel și fel de combinațiuni cu privire la deslegarea chestiunii orientale.

Un amic al țiarului „Alkotmány” care după poziția sa se ție, că stă aproape de cercurile politice ale guvernului rusesc, publică în această fôie o convorbire ce o a avut cu Igniateff, fostul ambasador rusesc la Constantinopol.

Fiind multe idei din această convorbire de interes public, ție câteva în extras.

Ce s'a statorit între cei doi monarhi la Petersburg, ție Igniateff, nu se scie nimic. Dar' că s'a făcut un „entente cordiale” pentru tôte eventualitățile cu privire la deslegarea chestiunii orientale din incidentul resbelului greco-turcesc și cu privire la asigurarea păcii europene, nu mai încapă nici o îndoială. Interesul comun al Austro-Ungariei și Rusiei este menținerea păcii europene, ție aceasta nu se va putea menține, decât numai dacă se va susține statul actual teritorial în peninsula balcanică. Cu tôte acestea această stare de lucruri în Europa pôte fi conturbată din partea Angliei, carea se nisuesce a aștia puterile europene între sine, ca astfel ea se-și pôtă ajunge în total scopurile sale în Asia și Africa. Chestiunea egiptenă va eși în curând la ivelă, și dacă atunci puterile continentale vor fi de acord, Anglia va trebui să renunțe la ocuparea Egiptului.

Anglia a dus pe Grecia în aventura cu Creta, sperând, că Bulgaria și Sêrbia se vor folosi de ocaziune și vor rescula Macedonia, pe carea apoi acestea o vor împărți între sine. Dacă peninsula balcanică a luat odată foc, precum spera guvernul angles, interesele austro-ungare și rusesci se ciocnesc și Austro-Ungaria va cere sprijinul Angliei în contra Rusiei. Rusia însă a prevădit intrigile anglese și a purces precum s'a vădit. Rusia trebuie să-și grijască acum mai bine ca ori și când de interesele sale comerciale, căci numai prin această își pôte asigura poziția sa de mare putere universală. Până cand Rusia nu 'și-a terminat căile ferate spre Asia, mai cu sêmă spre Siberia, și n'a deschis cale bogățiilor sale în aceste părți ale imperiului, până atunci ea nu se va ocupa de chestiuni secundare, ca chestiunea orientală din Balcani. În consecență întregitatea teritorială a imperiului turcesc este în interesul primo loco al Rusiei de a o susține.

Convenirea celor trei împărați nu exclude amicitia ruso-francesă, pentru-că Germania este puterea, carea spriginesce pe Francia în chestiunea egiptenă față de pretenșiunile anglese. Singură în tripla alianță s'a făcut ôre-care schimbare întru cât Italia a devenit o putere numai de a dâna mână și probabil se va alia în ascuns cu Anglia, carea 'i-a promis întărirea de putere maritimă.

Cu privire la mediațiunea între Grecia și Rusia a ție Igniateff, că inițială o va lua Rusia, îndată ce Grecia o va cere acesta. Pôrta în privința aceasta pretinde să țină ocupată o

parte din Tesalia, carea Turcia la anul 1891 a fost silită a o ceda Greciei în sensul contractului dela Berlin, până va pute depune rebonificarea speselor de resbel. Puterile însă nu se învoesc cu acesta, căci s'ar eluda susținerea statului quo în peninsula balcanică, ci se vor îngrijii de un împrumut pe sêma Greciei din care să plătescă Turciei spelele de resbel.

Mai mult necas face Rusiei și Austro-Ungariei în privința mediațiunii Sêrbia, carea cu tôte, că vede alianța dintre Austro-Ungaria și Rusia, nu încetază de a spera după ajutor dela această putere pentru de a ocupa Bosnia dela cealaltă.

Acestea sunt ideile comunicate de Igniateff respectiv amic dela Petersburg al țiarului „Alkotmány”.

Destul de importante revelații pentru de a nu fi trecute cu vederea din partea celor ce dispun de sôrtea popórelor.

Coalitiya poporală dela 1848. Sub firma acesta s'a constituit Dumineca penultimă în Budapesta o reuniune politică condusă de Bartha, Ugron și soții cu scopul de a apêra independența Ungariei atât în privința dreptului public ca stat, cât și în privința economiei față de ori-cine, dar mai cu sêmă față de Austria. E de însemnat, că numiții corifei la alegerile trecute n'au putut străbate în parlament și astfel ca se nu rămână fără rol politic în periodul de față, au trebuit să desvólte o activitate afară de parlament și îndreptată precum se vede mai mult în contra partidului liberal dela putere. La adunarea de constituire au luat parte la vre-o 800 de Magiari veniți din tótă țera. În discursul de de deschidere, Ugron a vorbit vehement în contra Austriei, susținând, că acesta nu respectă de loc nici condițiunile de aliat, nici cele spirituale ori materiale ale Ungariei, ci tinde mereu la umilirea și ruinarea acesteia pe tôte terele. Stindardul magiar e vătêmat (dar D-V. ce faceți cu drapelul și cu colorile Austriei în Ungaria? Red. „T. R.”); în armata comună limba magiară nu e considerată și dintre oficerii abia 6% sunt magiari. Caracterul de stat magiar al Ungariei nu iese la ivelă la festivitățile internaționale în străinătate. (Porțile de fer, Petersburg, etc.) După Ugron vorbi și Bartha, carele se descarcă mai cu sêmă asupra guvernului și a partidului liberal, dela putere, carele mereu și întru tôte se ingerază fără nici un drept. Acesta pentru-ca să pôtă ținé puterea cât mai mult în mână, se încunjură cu tot felul de ômeni căpătuiți; abuzază de puterea publică de care supune; a confiscat drepturile cetățenesci și a creat un parlament, care nu reprezintă voința poporului; a suprimat libertatea convingerei; dreptul de intrunire îl supune arbitriului, dreptul electoral atârna dela presidentul alegerei; libertatea presei tinde a o mărgini la minimul etc. etc. Pentru vindecarea tuturor acestor rele, trebuie ca cetățenii să se organizeze într'o societate politică, carea să pôtă da pept cu puterea organizată a guvernului și a partidului liberal efectuită prin abus, prin puterea publică și prin corumpere cu tot felul de mijloce.

Adunarea s'a terminat cu un banchet.

Românul are un proverb, care sună: „Ađi mie, mâne ție”, și care fôrte nimerit se pôte aplica în cazul de față și față de dnii Bartha, Ugron et consortes. De mii de ori li s'a arătat magiarilor multele fără de

legi ce ni le-au făcut organele statului și societatea magiară în privința călcării drepturilor noastre de tot felul, dar înzădar, căci tôte aceste erau privite ca cel mai înflăcărât patriotism, se înțelege magiar, tocmăi din partea dlor Bartha, Ugron et consortes, și ție, că acum tocmăi ei se plâng din cauza efectelor acestui fel de patriotism magiar.

Mai gustați și D Vóstră din el, până le va veni rëndul și celorlalți „patrioți” dela putere.

Ađi mie, mâne ție.

Rêspunsul lui Badeni în cauza ordinațiunii pentru egala îndreptățire a limbei cehice cu cea germăna în Austria.

E cunoscută interpelatiunea deputatului Dr. Funke, adresată parlamentului austriac cu privire la ordinațiunea celor 5 ministrii austriaci în cauza mai sus amintită. Rêspunsul la acesta ordinațiune l'a dat Badeni în ședința dela 6 Maiu a. c. în Reichsrath. Badeni arată, că astfel de ordinațiuni nu sunt lucruri nôue în Austria, și tocmăi liberalii germani, au fost aceia, cari au dat în trecut astfel de ordinațiuni, dar atunci erau ei la putere și era deci altă împrejurare. Ađi însă puterea se află în mâna altora și liberalii dați la părete se folosesc de acesta ordinațiune numai ca de o armă în contra acelora, dând pe „patriotul”.

După o desbatere în câteva ședințe, fôrte furtunose, camera a trecut la ordinea ției preste interpelațiune. Deci Badeni și guvernul său nu vor fi puși sub acuză.

Necasal liberalilor nostri, magiari.

Sinodul archidieceșan.

Ședința V.

Joia, la 24 Aprile 1897 st. v.

Ședința se deschide la ôrele 10 a. m. prin presiulul ordinar I. P. S. Sa *Miron Romanul*; notariul ședinței Dr. Iosif Blaga.

Se cetesce protocolul ședinței premergătoare și se autentice.

Presidiul prezintă sinodului următoarele esibite:

a) Credenționalul deputatului miren din cercul Brașovului, Ioan Popea; se dă comisiunii verificătoare.

b) Raportul consistoriului cu privire la rescriptul ministerial prin care cere a i-se așterne în fie-care an socotelile fondurilor și fundațiunilor archidieceșane; se dă comisiunii organizătoare;

c) Raportul consistorial, prin care se promovéză sinodului ABC-dariul maghiar pentru școlele elementare populare de Mat. Voilean și Petru Bod; se dă comisiunii școlare;

d) Petițiunea mai multor parochieni din Dobra pentru esmiterea unui comisar în scopul aplanării unor afaceri din tract; se dă comisiunii petiționare.

La ordinea ției: propuneri și interpelări.

Deputatul Virgil Onițiu face următoarea propunere:

„Sinodul archidieceșan reasuméză concludul sinodal Nr. 114 șed. X. din 1894 cu privire la tipărirea tuturor manualelor școlare în tipografia archidieceșană în acel sens, ca de sub concludul citat să fie esempte manualele destinate pentru școlele medii și școla comercială superiôră din Brașov”.

Sinodul acceptă propunerea și o dă comisiunii școlare.

La ordinea ției comisiunea școlară. Referent Dr. Petru Span. Raportul consistorial, fiind tipărit și împărțit între membrii sinodali se privesce de cetit; se primesce în general, ca basă la desbaterea specială și se aclude la protocol sub litera corespunzătoare.

Intrând în desbaterea specială sinodul la propunerea comisiunii școlare, i-a spre sciință partea privitoare la școlele medii din Brașov și Brad, la școlele comerciale superiôre din Brașov, la secțiunea pedagogică din seminarul Andreian și la școlele populare, c'o singura observare, ca lucrul de mână atât în secțiunea pedagogică, cât și în școlele populare să fie cultivat cu mai mult zel; ție la punctul f) privitor la învățatori, consistoriul se recercă a stăruí, ca numărul învățătorilor definitivi să se înmulțiască. La datele statistice comisiunea propune, ca pe viitoriu să inducă și numărul învățătorilor pensionați, precum și a celor morți, ca astfel să se pôtă ținea ușor evidența despre starea statului învățătoresc.

Cu privire la partea a III-a, despre catechisațiune, comisiunea luând în minuțiosă desbatere chestiunea acesta și constatându-se, că catechisațiune în multe locuri se negliă sêu se face defectuos, propune Venerabilului sinod următoarele: Să se îndrume Consistoriul, ca în tôte centrele, unde se află școle medii cercetate de elevi gr.-orientali, să institue catecheși stabili cu un salariu corespunzător și a presenta la sesiunea viitoare un raport în această materie.

Deputatul Tit. V. Ghiaja ție: Ca catichet, care îmi fac datorința cu multă promptitudine și conșciențiositate, trebuie să escepționez cuvântul „defectuos”, pe care nu-l pot considera ca privitoriu la mine. De altcum primesc propunerea comisiunii.

Ref. Dr. Șpan: Comisiunea a vorbit în general, și nu s'a provocat la casuri speciale.

Sinodul primesce propunerea comisiunii. Partea privitoare la examene și visitarea școlilor se i-a spre sciință, cu observarea ca visitarea școlilor să se continue încât e numai posibil prin comisari consistoriali. De asemenea și partea a VI-a despre ajutoare, și a VII-a despre stipendii se i-au spre sciință.

La titlul VIII despre conferențele învățătoresci, comisiunea cu considerare la tristul fapt, că multe dintre reuniunile nôstre învățătoresci sunt împedcate în funcționarea lor prin organele statutului, din motivul, că nu au statute, propune, ca consistoriul să elaboreze un proiect de statute pentru tôte reuniunile învățătoresci, pe care apoi să-l înainteze forurilor competente spre aprobare.

Dr. Barcian spriginesc propunerea comisiunii, cu atât mai mult, că chiar și consistoriul — după cum ni se spune în raport — contempléză un astfel de statut. Mie mi-se pare însă, ție Dr. Barciin, că cuvântul acesta „contempléză” involvă în sine o trăgănare prea îndelungată a sevîșirei aceluia statut. Sê-l facem acum.

Ioan de Preda: Propunerea comisiunii merge prea departe acceptând ceva, ce nu ar trebui să acceptăm.

Guvernul prin pretensiunea sa vrea să facă o gaură în autonomia bisericeii nôstre, prin introducerea de or-

ganisme noue în ea. Reuniunile sunt supuse direct bisericeii, și prin urmare numai biserica prin organele sale are să vegheze asupra lor. Formulându-și reuniunile statuate și așternându-le guvernului, aprobarea acelor depinde dela bunăvoința sau arbitriul guvernului, unele vor primi aprobarea, altele nu, și astfel ne vom trezi, că nu mai avem reuniuni. Noi trebuie la tot cazul să protestăm în contra ingerinței guvernului, ăr afacerea propun: a se transmite Ven. Consistoriu spre studiere, ăr la anul venitoriu să vină cu un proiect de rezoluțiune în materie.

Ioan cav. de Pușcariu: Vreau să dau o mică deslușire. Noi trebuie să facem deosebire între conferințe învățătoresci și reuniuni învățătoresci. Conferințele sunt prevăzute în Statutul organic sancționat de Maiestatea Sa, ăr reuniunile s'au creat de atunci încôci și prin urmare sunt supuse legilor de stat în vigoare. Aderez la propunerea comisiunii.

Dr. Vas. Bologa: Se luăm spre știință raportul consistoriului.

Dep. Nic. Ivan cere încheierea discuției.

La vorbire mai erau insinuați deputații: Vas. Damian, D. Comșa, Dr. L. Leményi, toți în contra propunerii comisiunii, ăr Aug. Nicoră pentru comisiune. Acest din urmă absta, ăr în numele celorlalți vorbește dep. Vas. Damian, arătând, că conferințele învățătoresci au fost normate prin statutul organic, însă praxa le-a delăturat. Statutul org. vine în contradicție cu Regulamentul congresual, (aici citează anumiți §§. din regulamentul congresual, în cari se recunosc existența reuniunilor învățătoresci.)

Dr. P. Șpan; Guvernul încă dela plăsmuirea statutului organic și-a rezervat dreptul de ingerință, unde el crede de lipsă, să rămânem pe lângă reuniuni și să ne facem statuate.

Punându-se la vot propunerea deputatului Preda, cade, și se primesc propunerea comisiunii cu acea modificare, ca raportul consistoriului să se iee spre știință.

Urmăză comisiunea financiară.

Referent Dr. Ioan Mihiu.

Raportul consistoriului, ca senat episcopesc fiind tipărit și împărțit între deputații sinodali se consideră de cetit, se primește în general ca basă la dezbateră specială și se aclude la protocol sub litera corăspunzătoare.

La dezbateră specială sinodul la propunerea comisiunii ia spre știință punctele 1, 2 și 3 cu privire la fonduri și fundațiuni, ăr cu privire la punctele 4 și 5 din raport, comisiunea face următoarea propunere: Considerând că consistoriul la zidirea caselor de pe „Spinarea cânelui“, cari au să servescă ca dormitoare și refectoriu pentru elevii seminariali, a trecut cu 11,574 fl. 33 cr. preste suma de 25,000 fl. votată de sinod în sesiunea trecută, se îndrumă acela a arăta motivele pentru cari a fost silit a trece cu o sumă atât de mare preste suma votată de sinod și a da deslușiri, dacă prin zidirea făcută s'a satisfăcut trebuințelor necesare pentru un timp mai îndelungat.

Referitoriu la poziția adaptării la caselor din Piața cea mică, 9200 fl., comisiunea propune, ăr sinodul concludă: Consistoriul se îndrumă a arăta motivele pentru cari s'a aflat îndemnat a face la casa din Piața mică adaptări în sumă de 9200 fl., fără ca acesta să fi fost cerută și votată de sinod, și apoi a arăta cu cât s'a ridicat rentabilitatea anuală a acestei case. Încât privește suma de 3000 fl. a contului reparaturilor făcute la casa metropolitană, se iau spre știință și se aprobă din partea sinodului.

Punctul 6 despre restanțierii fondului de pensiuine, comisiunea propune sinodului a-l lua spre știință cu observarea, ca consistoriul să continue cu executarea concludului luat în această privință în sesiunea trecută (Nr. 67 1896), ăr dacă rezultatele obținute în decur-

sul anului nu vor fi mulțămitoare, consistoriul în sesiunea proximă sinodală să vină cu propuneri făcute în înțelesul §-lui 31 din Normativul fondului de pensiuine pentru de a delătura acelea dispoziții ale Normativului, cari s'au dovedit nepractice și neexecutabile, eventual a se completa cu de acelea pe cari experiența făcută le reclamă.

Sinodul primește propunerea comisiunii. Punctele 7, 8 și 9 despre ajutoarele votate din fundațiunea „Șaguna“, despre scontrarea cassei și despre împrumuturile acordate particularilor din fondurile archidiececane, se i-au spre știință.

Partea privitoare la administrarea și manipularea averilor comunelor bisericesci și despre donațiunile făcute în decursul anului expirat, comisiunea propune sinodului a le lua spre știință pelângă exprimarea mulțămitei donatorilor. Sinodul primește.

Urmăză în raport punctul III. despre rațiociniile comunelor bisericesci pentru regularea cărora încă în sesiunea sinodală din anul trecut s'a luat un conclud sub Nr. 50, dar cu toate aceste datele prezentate în raportul consistoriului din anul acesta fac o deprimătoare impresie și lasă încă mult de dorit. Sunt în restanță 37 protopresbiterate cu 114 rațiocinii și 938 comune cu 3234 rațiocinii. Din motivul acesta comisiunea propune:

I. Sinodul cu părere de rău s'a convins, că concludul său luat în sesiunea trecută sub Nr. 50 pentru regularea acestor afaceri nu s'a executat și că peste tot consistoriul nu întrevine cu rigorea și stăruința recerută de importanța acestui obiect.

II. Consistoriul primește din nou însărcinarea de a executa concludul sinodal amintit, comunicându-l în timpul cel mai scurt tuturor protopresbiterilor și comunelor bisericesci, cari sunt în restanță cu substernerea rațiociniilor.

III. Consistoriul se îndatorăză a veni în sesiunea viitoare cu raport despre rezultatul abținut în această privință și cu păreri despre măsurile, ce ar fi de luat pentru regularea rațiociniilor comunelor bisericesci.

Propunerea această a comisiunii a dat naștere unei discuții îndelungate, la care au luat parte mai mulți deputați.

Dr. Nicolau Olariu observă: nu e adevărat, că Consistoriul n'ar fi executat concludul sinodal No. 50 din anul trecut, deore-ce s'a trimis o ordinațiune consistorială tuturor protopresbiterilor (Protopresbiterii de față mișcă din cap semnul negațiunii. Rap.) în înțelesul căreia până în 1 Octombrie a. tr. trebuiau să înainteze rațiociniile.

Aug. A. Nicoră. Datele cetite în raportul consistorial au stărnit o dispoziție veselă între membrii sinodali, asupra mea însă au făcut o impresie dintre cele mai deprimătoare. Indolența observată în sus și în jos e condamabilă. Eu cu părere de rău trebuie să constat, că conclusele aduse nu se execută nici în sus, nici în jos. Propunerea comisiunii e cât se poate de domolă și mă mir cum de Dl condeputat Dr. Olariu se mai încercă a apăra un lucru regretabil. Nu vreau să acuz pe nime, dar e o scusă foarte slabă și din partea d-nilor protopresbiteri motivul, că nu li s'a făcut cunoscut din partea consistoriului concludul respectiv; nu pot accepta scusa această și din motivul, că D-lor mai cu toții sunt deputați sinodali, și astfel ar trebui să cunoscă conclusele aduse de sinod. Cu regrete nu merge atunci, când întreg organismul bisericeii noastre suferă de un rău, a cărui cauză noi înșine suntem. Dacă vrem să vindecăm rana, trebuie să aplicăm puțin feroșu atât în sus, cât și în jos, căci numai așa vom ajunge la un bun rezultat. Din considerarea acestora primește propunerea comisiunii pe lângă care fac următorul aditament: Consistoriul se îndrumă a esmite un ordin

cu termen de 6 luni, în care termen au să se înainteze rațiociniile restante sub urmarea cercetării disciplinare.

Ioan de Preda: Nu pot primi aditamentul făcut de deputatul Nicoră, de ore-ce în un termen de 6 luni totă archidiececa am pune o sub cercetare disciplinară. Aici nu e vorba de renitență, ci eu cred, că greutatea compunerii rațiociniilor e cauza principală a restanțierilor însemnate, tocmai de aceea aș fi de părerea, ca noi să căutăm o modalitate mai ușoră în compunerea lor. Primește propunerea comisiunii.

Ioan cav. de Pușcariu: Primește propunerea comisiunii cu adausul: ăr încât neregularitatea s'a referi la protopresbiteri, consistoriul să trimită comisari pe spele protopresbiterilor, întocmai după-cum protopresbiterii au să reguleze afacerile, pe spele parochului neglijent.

Vict. Tordășianu: Deore-ce între restanțierii cu rațiocinii s'a amintit și gimnasiul din Brad, mă țin dator a descoperi Ven. Sinod o declarațiune făcută în comisiunea financiară și anume: rațiociniile gimnasului din Brad sunt încheiate până la finea anului 1896, dar fiind în chestiunea regaliilor reclamate de ministru, nu le-am putut așterne Ven. Consistoriu. Acuma se află la oficiul protopresbiterial spre înaintare.

Cu privire la restanțele comunelor bisericesci primește și aditamentul dlui Nicoră cu observarea, ca termenul de 6 luni să nu se considere ca un termen în care trebuie să între toate rațiociniile restante, ci în termenul acesta numai să se porniască o acțiune în direcțiunea dorită.

În cât privește afirmațiunea dlui deputat Preda, că greutatea compunerii ar fi cauza multelor restanțe observate, că numai unul, carele în veci nu s'a ocupat cu compunerea socotelilor bisericesci, pôte afirma așa-ceva.

Dr. Il. Pușcariu: Causa acestui rău devenit tradițional se atribuie după mine unei împregiurări nu atât de relevante și anume, că consistorul nu ar fi esmis ordinațiune pe baza concludului sinodal din anul trecut. Altele sunt cauzele: Stările nefavorabile din unele comune, unde nici epitropi nu sunt, cari să scie scrie, și astfel totul cade în sarcina preotului. Constatăm cu bucurie, cum unii dintre domni protopopi merg înainte din an în an; sunt unii însă cari în primul rând își desconsideră chemarea lor și a două-ora nu rischază spelele recerute în astfel de afaceri. Luându-le toate aceste în considerare, rezultatele nu sunt tocmai așa de îngrijitoare după-cum la prima privire ni-se par. Să nu fim prea pessimisti și să nu atribuim totul numai unor momente nu tocmai principiale. De altcum nu am nimic în contra propunerii comisiunii.

Tul. Roșescu: Prea sunt grele acuzele, ce din toate părțile se ridică asupra noastră, a protopresbiterilor. Într-o vorbire mai lungă le respinge arătând că sărăcia și nesciința poporului sunt cauzele răului discutat. Mă declar în contra propunerii făcută de comisiune, recomandând Venerabilului sinod, că întrăg executarea și regularea acestei afaceri să o încredințăm bunei chibzuirii a Ven. Consistoriu, despre ce în sesiunea proximă va avé să ne raporteze.

Dr. Gav. Buzura: Din capul locului mă declar pentru propunerea comisiunii, nu pot însă primi aditamentul dlui Nicoră, deore-ce cu greu cred eu, ca o lenevire de 10 ani să o poți îndrepta în 6 luni. Propun, ca termenul de 6 luni să-l facem de un an.

A mai vorbit dep. D. Pașca pentru propunerea comisiunii. Cerându-se încheierea discuției, propunerile se pun la vot. Resultatul a fost, că propunerea comisiunii s'a primit cu unanimitate, ăr aditamentele lui Nicoră și Dr. Buzura au fost respinse.

Punctele 5, 6 și 7 despre depozitele comunelor bisericesci, despre afaceri de comasări și segregări și despre fundațiunile „Ioan Popescu“, „Ispas și Dr. Absolon Todea“ la propunerea comisiunii se iau spre știință.

La sfârșitul ședinței deputatul M. Cirlea face propunerea, ca ședințele sinodale, fiind încă multe agende de pertractat, să se țină și după amăzi. Sinodul primește cu restricțiunea: dacă va fi de lipsă.

Cu aceste ședința se încheie la 2 ore d. a., ăr ședința proximă se fixează pe Vineri la 10 ore a. m.

Ședința a VI-a.

Vineri la 25 Aprilie, 1897.

Ședința se deschide la orele 10 a. m. Președinte I. P. S. Sa: Miron Romanul. Notar: Ioan Moța.

Se cetesc protocolul ședinței anterioare și după unele modificări se autenticează.

Inaltul presidiu prezintă esibilele:

a) Rugarea alor 21 membrii ai sinodului protopresbiterial din tractul Hațegului, pentru de a i-se permite actualului administrator Avr. Stanca, să competeze la postul de protopresbiter;

b) Rugarea comunei Băcăinți, pentru de a se desface de tractul Geogiului și a se adnexa la tractul Orăștiei;

c) Cererea comunei Șomortin pentru un ajutoriu în scopul edificării unei bisericeii.

Toate se dau comisiunii petiționare.

Interpelări și propuneri.

Dep. Demetriu Comșa interpelăză astfel:

În anul 1884 sub Nr. protocolului sinodal 102, la interpelația ce adresasem în chestiunea anomaliei cu patronatul dela biserica noastră sibiană, subbirbul Iosefin, Excelența Văstră ați binevoit a constata, că „afacerea este în referadă la consistoriu spre a se regula și aduce în armonie cu dispozițiile Statutului organic — adăugând speranța, — că la sinodul proxim se va prezenta o propunere pentru regularea relațiilor acelor parochii“. De când cu această declarație și promisiune solemnă și până în present, au trecut nu mai puțin ca 11 ani, fără să fi urmat vre-o rezolvire, să-mi fie deci permis a întreba:

Continuă afacerea indicată a fi și ați în referenda consistoriului și cum se justifică trăgănarea ore-cum nesfârșită? Nu sunteți Excelența Văstră de credință, că o mai departe trăgănare este de natură de a jigni și respective nimic speranța rezolvării promise acum 12 ani? Dacă da, în cât timp credințioșii acelei parochii pseudoconstituționale pot conta, că afacerea se va regula aievea, în sensul Statutului organic.

Excelența Sa răspunde, că la moment nu-și aduce aminte ce va fi hotărât consistoriul în cauză; apoi dă unele informațiuni cu privire la patronatul bisericeii, după cari declară, că interpelația o va da consistoriului spre a face us de ea, și dacă pôte, să vie în sesiunea viitoare cu răspuns.

Interpelantele se declară întru atâta mulțumit cu răspunsul, întru cât speră, că consistoriul se va ocupa cu afacerea această în decursul anului și va da răspunsul în sesiunea viitoare.

Sinodul ia la cunoștință.

Deputatul Vas. Damian din însărcinarea mai multor deputați face următoarea interpelație:

Prin concludul sinodal Nro. 78 din 1896 s'a normat dotarea clerului din archidiececă și s'a decis, ca executarea dispozițiilor în această cauză să se facă imediat după sinod. Fîndcă acest conclud normativ nu s'a pus în lucrare, nici raportul, ce s'a pus în vederea sinodului în această materie până ați n'a intrat, după-ce ne aflăm la finea sesiunii și chestiunea este de

mare importanță rezervându-mi dreptul de a face eventuală propunere în cauză, îmi permit următoarea întrebare: Are să între raportul promis, încă astăzi, sau nu?

Presidiul crede, că nu va intra, deore-ce actele din cesiune se află la dînsul, dar din prea marea îmbulzală a lucrurilor, nu le-a putut rezolva și astfel nici consistoriul n'a putut pregăti raportul.

În urma acestui răspuns interpeleantele propune:

Afacerea privitoare la încassarea sidoxiei, anume executarea concludului sinodal Nro. 78 din 1896, în legătură cu interpelarea de mai sus și răspunsul primit, să se dea comisiunii organizătoare.

Sinodul primesce propunerea aceasta.

Deputatul Dem. Comșa propune: Avînd în vedere, că o mulțime din comunele noastre bisericesti se află în restanță cu preste 3000 rațiocinii;

avînd în vedere, că această stagnare inspiră mari îngrijiri în viitorul cel mai apropiat, și e de natură a primejdui averile bisericesti, și așa insuficiente;

avînd în vedere, că una dintre cauzele principale ale stagnării este negreșit lipsa priceperii și destoiniciei în manipularea cu averile și în purtarea socotelilor, și mai ales, că preoților le vine sarcina de a controla și foarte adesea de a face înșiși rațiociniile;

avînd în vedere, că fără motive vădite, studiul contabilității, care se predase în seminarul nostru arhidiececesan din Sibiu, mai mulți ani cu succes recunoscut, prin noul regulament seminarial a fost scos din rîndul studiilor, și în fine,

avînd în vedere, că pe sîma elevilor nostri teologi studiul contabilității ar trebui, și ar putea fi introdus fără temeri de a-i îngreuna cu studii și ore prea multe, propun, ca Ven. Sinod să enunțe ca conclud:

Cu începere dela anul școlar 1897/8 se reintroduce la seminarul nostru studiul contabilității, avînd a se preda teologilor din anul al III-lea în câte 2 ore pe săptămână.

Se predă comisiunii școlare.

Comisiunea verificătoare prin referentul Dr. Vas. Bologa raportază, că actul de alegere a deputatului mirîn din cercul Brașov, Ioan Popa se află în regulă, ér credenționalul nefiind atacat prin protest, propune verificarea lui.

Se verifică.

În legătură cu acesta, cererea de concediu, ținută în suspens până la verificarea credenționalului, se resolvă acordându-se concediul cerut din cauză de morb pe întregă durată sesiunii.

Cu privire la propunerea deputatului Mateiu Voilean, făcută în ședința a II-a de a căuta motivele pentru cari alegătorii cercului Murș-Oșorhei s'au abținut dela vot, comisiunea verificătoare, înepunând constata din acte, că alegătorii s'au abținut liberi dela exercitarea dreptului lor și nici aceea, că organele subalterne ale consistoriului și-ar fi făcut datorința cu privire la convocarea și ținerea sinodelor electorale, propune, ér sinodul conclud:

Consistoriul se îndrîmă a face cercetare în această afacere și a raporta la proxima sesiune sinodală.

Comisiunea organizătoare prin referentul său Leontin Simonescu prezintă „Literale fundamentale“ asupra fundațiunii „Ioan Popescu“. Fundațiunea constă din colecta întreprinsă în anul 1893 din indemnul propriu a asesorului Mateiu Voilean, care fundațiune cu finea anului 1896, s'a urcat la suma de 1379 fl. 30 cr. Fundațiunea este proprietatea arhidiececesei, se administreză prin consistoriul arhidiececesan, ér din interese se votează stipendii pentru acei elevi din secțiunea pedagogică, cari vor dovedi în studii progres eminent și o purtare morală bună.

Literele fundamentale cu puține modificări stilare se aprobă de sinod și se aslud la protocol.

Referentul comisiunii organizătoare Dr. Ioan Mihai, cu privire la rațiociniile fondurilor, fundațiilor și depozitelor administrate de consistoriu propune: aprobarea acelor și votarea absolutoriului pentru anul trecut.

Sinodul primesce.

Cu privire la salariile canceliștilor preliminate în carcina fondului general administrativ, cari însă nu apar justificate în nici o poziție din rațiocinii, comisiunea propune: Consistoriul primesce înărcinarea a raporta la anul viitoriu, că pentru cari motive nu se ridică salariile canceliștilor din fondul în sarcina cărui sunt preliminate, și că de unde își ridică canceliștii salariul lor?

Exelenția Sa Metropolitul dă din presidiu unele lămuriri în privința acosta, că adecă toți canceliștii și-au primit salariul fără nici o scădere; deore-ce însă la cassă nimic nu se solvesce fără asinatura Exelenției Sale, ér dînsului fiind din sémă afară ocupat cu alte afaceri, i-a lipsit timpul necesar de a face asinările, și astfel li-sau anticipat canceliștilor salariile din alte mijloce. Cere deci, ca Venerab. Sinod să indemnizeze consistoriul, ca din fondul general administrativ se înapoizeze și pentru trecut sumele competente, acolo, de unde s'au anticipat.

Dep. Ioan de Preda: În urma lămuririlor date de presidiu eu aflui de superfluă propunerea comisiunii și mă aflui îndemnat a face următoarea contra-propunere:

Consistoriul se îndrîmă a regula chestia solvirii salariilor canceliștilor și pentru trecut, și a raporta sinodului viitor.

Punîndu-se la vot, propunerea deputatului Preda cade cu 14 contra 19 voturi, și se enunță ca conclud propunerea comisiunii.

Acelaș referent propune: Rezultând din rațiociniul anului expirat, că la fondul general administrativ în urma neîncassării taxei sidoxiale nu s'a putut face capitalizarea preliminară, și că preste tot venitele incurse ale fondului nu sunt de ajuns pentru acoperirea trebuințelor: Sinodul încă în sesiunea prezentă să ia măsurile convenite pentru încassarea sidoxiei, spre care scop concludul prezent se transpune comisiunii organizătoare pentru a veni cu propunere în acest obiect.

Sinodul primesce propunerea și o predă comisiunii organizătoare.

Deore-ce prin sistarea licențelor protopresbiterale, organele bisericesti par a fi înțeles, că nici taxa de 35 cr. de cununie se nu o mai încasseze, comisiunea propune, ér sinodul conclud: Întru augmentarea fondului general administrativ se îndatoresce consistoriul a continua cu încassarea regulată a taxelor usitate la casuri de cununii.

Dorînd sinodul a cunoșce rentabilitatea capitalelor elocate în diferite zidiri, face următoarea propunere, pe care sinodul o primesce ca conclud: Consistoriul arhidiececesan se îndrîmă a face în fie-care an un conspect, din care să reiasă, exprimată în cifre, rentabilitatea fie-cărei zidiri, care conspect să se alature la rațiociniile anuale.

În fine același referent propune solicitarea concludului sinodal 55 din 1896 cu privire la adausul salariului funcționarilor dela cassă și exactorat.

Sinodul decide solicitarea.

Cu aceste ședințe se încheie la orele 1 și jumătate, ér ședința proximă se anuță pe Sâmbătă la 10 ore a m.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 8 Maiu 1897 n.

Ași s'a ținut în parlamentul nostru o scurtă ședință, foarte rău cercetată.

Presidentul Szilágyi Dezső în cuvinte alese, și duiose face amintire despre teribila catastrofă dela Paris, despre care am luat și

noi notiță în numărul trecut al fôiei noastre. S'a decis cu unanimitate, ca parlamentul să se prosternă înaintea tronului condolențele sale pentru mórtea principesei Sofia, sora Majestății Sale Impărătesei și reginei noastre, care și ea și-a aflat mórtea durerôsă la acea catastrofă, cădînd jertfă activității sale de binefacere pentru un scop umanitar.

Alt eveniment mai important al acestei ședințe a fost interpelațiunea lui Kossuth Ferencz în cauza resbelului greco turcesc. Kossuth, ție, că după-cum se vorbește, marile puteri europene ar fi trimis guvernului grecesc o notă în care li se recomandă greșilor încetarea ostilităților și un armistițiu. Astfel de notă s'ar trimite și guvernului turcesc. Întrăbă deci pe ministrul-president: corespunde faima realității, ori nu? dacă nu corespunde, atunci Austro-Ungaria n'are intențiunea să ia inițiativa în privința acosta, ca astfel să se curme vîrsarea de sânge și ruina materială totală a acestor două state și prin acosta păgubirea și a altor state?

Răspunsul se va da la timpul său.

Altă interpelație mai de interes public a fost interpelația lui Várossy Gyula în cauza unui teritoriu de 5000 jughere pădure în comitatul Ciucului, care teritoriu la regularea graniței dintre Ungaria și România a fost judecat Ungariei, dar nici până ași n'a ajuns de fapt respectivul comitat în posesiunea aceluia. — Întrăbă deci pe ministrul de interne: luat-a dispozițiile necesare pe calea sa pentru vindecarea acestei anomalii și că oficiul nostru de externe ce felu de dispoziții a luat în cauza acosta?

Interpelația se va comunica ministrului de interne și ministrului-șefedinte.

Alte lucruri mai de însemnătate nu s'au petrecut în această ședință.

Numai ministrul de culte și instrucțiune publică Dr. Wlassics a mai prezentat raportul despre rezultatul instrucțiunii. Raportul se va pertracta la timpul său.

Noutăți.

Dela sinodul arhidiececesan. Ședințele sesiunii sinodului nostru arhidiececesan din anul curent s'au terminat aseră după orele 7.

* * *

Sânțirea episcopului gr.-cath. Dr. Demetriu Radu pentru eparhia Lugosului s'a executat Dumineca trecută în catedrala metropolitană din Blășiu în prezența unui public foarte numeros. P. S. Sa este om încă tînăr, abia de 36 ani, născut în Uifalșu, fiu de țeran. A studiat în Roma. Părinții încă îi trăiesc și au fost de față la chirotonirea lui întru episcop, dimpreună cu ceilalți frați, surori și alți consăngeni ai noului episcop. Actul chirotonirii l'a executat I. P. S. Sa Metropolitul dela Blășiu Dr. Victor Mihályi, cu conlucrarea episcopilor Mihail Pavel dela Oradea-mare și Dr. Ioan Szabó dela Gherla, asistați de alți mulți demnitari bisericesti. La acest act a fost de față și archiepiscopul catolic Hornstein dela Bucuresci.

* * *

Cas de mórte. Societatea academică „Junimea“ din Cernăuți aduce la cunoștință mult întristătoare scire despre trecerea din viață a scumpului și neuitatului său membru, a dlui Vasiliu Vesalon, stud. teol., care au repausat Luni în 21 (3 Maiu) a. c. în etate de 22 ani.

* * *

Causa nenorocirei dela Paris se ție că a fost neglijența manipulantului Kinotografului, carele n'a fost cu destulă atențiune la aprinderea lampelor electrice; apoi că, pavilionul era provăduț cu multe uși false numai pentru ornarea pavilionului, spre cari publicul alerga în masse spre a eși afară, dar ne putînd, s'a produs o aglomerare teribila în care foarte mulți au fost mai întăiu striviți, apoi arși cu totul, ne mai putîndu-se retrage înapoi. Cercetarea decurge.

* * *

Tempestate în comitatul Albei-inferioare. În prima și a lunei curente între orele 10—12 a. m. o tempestate grozavă împreună cu ghiață de marimea ouelor de porumb s'a descărcat asupra Blășului și împrejurimeii. Ghiața a caustat simțite pagube în vii, holde și în grădinile de legumi. În hotarul comunei Petrifalșu fulgerul a omorît doi boi, ér servitoriul a rămas timp

îndelungat fără conștiință. Timpul e nefavorabil pentru economi, sémănturile de primăveră au întârziat, drumurile sunt înfundate, ér locurile mai dela șes sunt pline cu apă.

Plugarii nostri privesc cu ochi îngrijorați spre viitor.

* * *

Rectificare. În raportul despre ședința a IV-a a sinodului arhidiececesan, din propunerea dlui deputat Tit. Ghiaja au rămas atară unele cuvinte, cari altereză sensul și prin urmare ținem a le rectifica; deci partea primă din alineatul 2 al motivelor aduse de d-sa, rectificat are să sune astfel: „considerând, că precum între protopresbiteri Statutul de pensiuine nu face deosebire său categorii, deși protopresbiteratele sunt foarte deosebite în privința venitelor, așa nu ar trebui să facă deosebire nici între parochii din cauza venitelor parochiale, deore-ce ca preoții ei toți sunt între sine egali în rang“, etc.

Correspondență particulară

a „Telegrafului Român“.

Sebeș, 19 Aprile 1897.

Joi, în 17 a curente s'a ținut în Sebeș alegerea de protopresbiter.

Insemnătatea actului sevêșit pretinde ca să arătăm de și numai în liniamente generale decurgerea lui.

Comisariul consistorial P. On. Dn. Moise Lazar, însărcinat cu conducerea alegerii a sosit în Sebeș, deja Mercuri, în 16 a curente, în care și la 4 a ore d. a. s'a întrunit comitetul protopresbiterial pentru compunerea listei de candidare.

În ziua următoare s'a întrunit, în biserică cea mare sinodul protopresbiterial. Sinodului i-a premers s. liturgiă cu chemarea ducului s. la care a servit dl comisariu cons. asistat de adm. prot. Sergiu Medean și preotul Zevedei Murșan din Sebeș. La finea s. liturgie dl comisariu consistorial a ținut o cuvîntare pîtrunzătoare, arătând însemnătatea actului, ce este a se sevêși.

Deputații sinodali, dimpreună cu publicul, venit în mare număr din întreg protopresbiteratul, prin ritualele acestea și la privirea frumoșei biserici din Sebeș înfrumșetată în anul trecut, și adusă în stare cum puține biserici vor fi în arhidieceșă, au fost bine și adînc impresionati.

La 11 ore a. m. a fost deschis sinodul electoral, constantându-se, că sunt prezenți 61 membrii sinodali.

Alegerea a decurs în ordine esemplară și cu mare însuflețire, întrunind tôte roturile (61) unicul candidat, administratorul protopresbiterial Sergiu Medean.

Astfel a decurs alegerea de protopresbiter la noi, la carea clerul și poporul din protopresbiterat în unanimitate a recunoscut zelul și activitatea concurentului, dovedit în tôte afacerile bisericesti și naționale, de când se află în Sebeș, și care alegere pôte servi de model.

X. Y.

Raportul general al senatului școlariu.

Nr. 2411 Scol. 1897.

Venerabil Sinod arhidiececesan!

Consistoriul arhidiececesan ca senat școlariu are onóre a da despre activitatea sa în decursul anului 1896 următoriu

Raport general:

I. Date despre activitatea senatului școlariu.

Senatul școlariu a ținut în decursul anului 1896 ședințe 44, dintre cari 39 ordinare și 5 extraordinare.

Piese în resortul senatului au întrat 2659, dintre cari la 81 Decembre 1896 erau neresolvite 23, dar și acestea până acuma și-au aflat resolvirea în curs normal.

Starea învățămîntului.

II. Institute de învățămînt.

1. Școle medii.

a) Gimnasiul mare, școlele reale și comerciale din Brașov.

În decursul anului 1895/6 au funcționat la gimnasiul mare din Brașov 12 profesori ordinari și 1 extraordinar.

Școlari s'au înmatriculat la începutul anului în tôte 8 clasele 319.

În decursul anului au părăsit institutul 13, și astfel cu finea anului numărul elevilor a rămas 306, dintre cari 3 au fost privațiști.

Dintre cei 303 elevi examinați au fost gr.-orientali 264, gr.-catolici 36, evanghelico-lutherani 2, de legea mosaică 1.

După naționalitate Români au fost 300, slovaci 2, israeliți 1.

Pentru facerea examenului de maturitate în termenul din Iunie 1896 a fost trimis ca comisariat consistorial, ca și în anii trecuți archimandritul vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, din partea guvernului s'a trimis directorul gimnasiului de stat din Lugos, Nicolau Putnok.

La examen au fost admiși 15 abiturienți, dintre cari 4 din cauză de morb nu s'au supus examenului verbal, îndrumați fiind la facerea aceluia în termenul din Septembrie. Cei 11, cari s'au supus examenului, au fost declarați maturi.

În termenul din Septembrie 1896 s'au supus examenului cei 4 abiturienți, cari s'au absolvat dela examen în termenul din Iunie, și 3 au depus examenul cu succes, provăduți fiind cu testimoniu de maturitate, 1 s'a relegat la repetirea examenului în termenul ordinariu din 1897.

În cele 4 clase ale școlii reale au funcționat 6 profesori dela această școală și anume 3 ordinari definitiv, 1 ordinari provisoriu, și 2 suplenți, apoi 4 ordinari definitiv dela școlă comercială și 1 catechet, cu totul 11.

Elevi s'au înmatriculat 147; în decursul anului au părăsit institutul 12. A rămas deci cu finea anului numărul elevilor examinați 135, dintre cari greco-orientali au fost 118, greco-catolici, 14, evanghelico-lutherani 2, de legea mosaică 1; Români au fost 132, Magiar 1, Germân 1, Israelit 1.

La școlă comercială au funcționat 4 profesori ordinari definitiv dela această școală, 1 catechet și 6 profesori dela școlile reale.

Numerul elevilor înmatriculați a fost 85, și anume 84 ordinari și 1 benevol. În decursul anului au părăsit institutul 3. Numărul elevilor examinați a rămas deci la finea anului cu 81, toți Români, dintre cari greco-orientali 69 și gr. catolici 12.

La facerea examenului de maturitate pentru termenul din Iunie 1896 s'a emis ca comisariu consistorial vicepresidentul eforiei, protopresbiterul onorariu Vasiliu Voina, din partea guvernului țerei, ca reprezentant al ministrului de culte și instrucțiune publică directorul gimnasiului de stat din Lugos, Nicolau Putnok, ér din partea ministrului de comerț inspectorul regesc de școle în pensiune, Francisc Koós.

Admiși la examenul de maturitate au fost 26 de abiturienți ai școlii comerciale, dintre cari 4 nu s'au prezentat. Din cei 22 cari s'au supus examenului, 18 s'au declarat maturi și s'au provăduț cu testimoniu de maturitate, 4 au fost îndrumați la repetirea examenului în termenul din Septembrie.

În termenul din Septembrie s'au prezentat la examen 9 abiturienți, dintre cari 7 s'au declarat maturi, ér 2 s'au respins pe un an, având a repeta examenul în termenul din Iunie 1897.

Numărul total al elevilor la toate trei categoriile de școle cu finea anului a fost 519. Dintre acestia greco-orientali 451, gr.-catolici 62, evanghelico-lutherani 4 și de legea mosaică 2.

În comparare cu anul școlariu 1893/4, cu elevii 492, se arată o creștere de 27, în comparare cu anul școlariu trecut 1894/5, cu elevi 534, se arată o descreștere de 15.

La singuraticile categorii de școle observăm următoarea schimbare:

a) la gimnasiu în anul școlariu 1894/5 numărul elevilor a fost 313, în anul 1895/6 acest număr s'a redus la cifra 303, este deci o descreștere de 10;

b) la școlă reală în anul școlariu 1894/5 numărul elevilor a fost 140, în 1895/6 acest număr s'a redus la 135, este deci o descreștere de 5;

c) la școlă comercială numărul elevilor a rămas în ambii ani tot 181.

Programa gimnasiului se alătură sub 1/.

b) Gimnasiul din Brad.

La acest gimnasiu au funcționat 6 profesori ordinari definitiv și 1 extraordinariu.

La începutul anului s'au înmatriculat 120 de elevi, dintre cari 117 ordinari și 3 privațiști. În decursul anului au părăsit institutul 6 și la finea anului neexaminați au rămas 2. Numărul elevilor examinați a fost deci la finea anului 112, dintre cari greco-orientali 104, greco-catolici 4, romano-catolici 2, și de legea mosaică 2; români 118, magiari 2, israeliți 2.

În comparațiune cu anul școlariu 1894/5 cu 102 elevi, rezultă o creștere de 10.

Programa gimnasiului se alătură sub 2/.

2. Secțiunea pedagogică a seminariului arhidieceșan.

În secțiunea pedagogică a seminariului arhidieceșan s'au înmatriculat cu începutul anului 1895/6 103 elevi, dintre cari în decursul anului au părăsit institutul 6 și 1 a murit. Rămâne deci cu finea anului numărul elevilor 96 și anume în cursul prim 46, în anul al doilea 28, în anul al treilea 22.

Studiile s'au propus prin cei trei profesori definitiv și cei 2 instructori.

În comparațiune cu anul școlariu 1894/5, cu elevi 85, se arată o creștere de 11.

Programa se alătură sub 3/.

2. Școle populare.

a) Copii de școlă.

În anul școlariu 1895/6 numărul copiilor obligați a frecuenta școlă a fost:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 41,225	copii 16,006
copile 35,842	copile 15,343
cu totul 77,067	cu totul 31,349

Au cercetat școlă în semestrul I.:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 29,985	copii 8,153
copile 22,215	copile 7,155
cu totul 52,200 (68%)	cu totul 15,308 (49%)

Au cercetat școlă în semestrul II.:

Dela 6—12 ani	Dela 12—15 ani
copii 28,113	copii 7,250
copile 20,666	copile 6,690
cu totul 48,779 (63%)	cu totul 13,940 (45%)

Suma tuturor copiilor obligați a frecuenta școlă a fost 108,408.

Suma tuturor copiilor, cari au frecventat școlă în semestrul I. a fost 67,508 séu 62%.

Suma tuturor elevilor, cari au frecventat școlă în semestrul II. a fost 62,719 séu 59%.

În comparațiune cu anul școlariu 1894/5 la cei obligați a frecuenta școlă se arată o descreștere de 490, la cei cari au frecventat școlă în semestrul I. se arată o descreștere de 1454, la cei cari au frecventat școlă în semestrul II. o descreștere de 1169.

Explicarea acestor descreșeri, afară de fluctuațiunile naturale, o dă împrejurarea că în mai multe comune s'au înființat școle comunale și de stat.

Date mai speciale sub 4/.

b) Adjustarea școlilor.

Edificii proprii școlare sunt arătate în 675 comune bisericesci, închiriate în 116, cu totul sunt edificii școlare în 791 comune bisericesci.

Din acestea sunt indicate ca corespunzătoare 683 și necorespunzătoare 158.

În comparare cu anul trecut edificiile proprii au crescut cu 4, cele închiriate au scăzut cu 3.

Edificiile de școlă corespunzătoare au crescut cu 3, cele necorespunzătoare s'au redus cu 2.

Grădini de pomărit sunt arătate în 532 comune bisericesti, dintre cari 317 sunt arătate ca cultivate și 215 necultivate.

În comparațiune cu anul trecut la cele cultivate se arată o creștere de 12, la cele necultivate o reducere de 82.

Intocmiri pentru gimnastică au 254 comune bisericesci, — în comparare cu anul trecut o creștere de 4.

Lipsește și de astădată, ca și în anii mergători, datele din protopresbiteratul Giógiului II. acum contopit în protopresbiteratul cel nou al Giógiului.

Dacă luăm în considerare cele 23 de comune bisericesci din acel protopresbiterat, cu edificii proprii atunci la edificiile proprii aflăm o creștere de 27, și la întocmirile de gimnastică o creștere de asemenea 27.

Date mai speciale sub 5/.

c) Averele școlilor.

Nemișc. edificii, pământuri fl. 1,020,352-29
Mișcătoare, bani, hârtii de
valore, mobile etc. fl. 281,485-58
Suma 1,301,836-87

În comparațiune cu anul trecut cu suma de 1,296,027-82 se arată o creștere de fl. 5,810-05.

Venitul total anual al școlilor face suma de fl. 133,632-71.

În comparațiune cu anul trecut cu suma de fl. 119,196-96 se arată o creștere de fl. 14,435-75.

Date mai speciale sub 6/.

d) Salariile învățătoresci.

Salariile învățătoresci în anul școlariu 1896/7 dau suma de fl. 258,024-75.

În termenul mediu computat vine pe un învățător suma de 296 fl. 60 cr.

Salariile acestea provin:

1. Din mijlocele bisericesci . fl.	55,919.80
2. Dela comuna politică	35,817.—
3. Dela popor prin contrib.	143,913.90
4. Din victuale	15,307.85
5. Din cantora	2,001.20
6. Dela arhidieceșă	3,075.—
7. Cuincuenalii	1,000.—
8. Remunerațiuni ca directori	990.—
Suma fl.	258,024.75

În comparațiune cu anul școlariu trecut cu suma de 255,049 fl. 75 cr. se arată o creștere de 2975 fl.

Date mai speciale sub 7/.

(Va urma.)

Din public. *)

Declarațiune.

Subscriși ca cei mai de aproape cunosători ai afacerii ivite între amicul nostru Ilarie Chendi și dl Meșter, prezentată în „Tribuna“ din 2 Maiu în rubrica „Din public“ am trimis cu datul de 4 Maiu, „Tribunei“ o „lămurire“ cu rugarea de a o publica. Am contat la simțul de echitate și la imparțialitatea conducătorilor „Tribunei“ — însă ne-am înșelat, căci acesta le lipsește.

În Nrul din 7 Maiu „Tribuna“ ne refuză publicarea lămuririi, dându-ne la „poșta redacțiunii“ un răspuns jesuitic, al cărui conținut l'am puté considera de vătămăre, dacă nu am sci de unde vine.

Denegarea lămuririi noastre ne dă dreptul a constata:

că însuși domni dela „Tribuna“ au fost angajați în afacere;

că s'au genat a desvêli, că protegiatul dlor a fost colaborator la șovenista fôie „Magyarország“;

că interesul lor este a brusca pe amicul nostru Il. Chendi sub orice condiție;

că cu acest privilegiu „Tribuna“ și îndeosebi stimabilul ei director a voit să și răsbune pentru diferitele zătóne ce dl Chendi i le-a aplicat îndeosebi cu privilegiul când

„Tribuna“ ne calumniase societatea noastră de lectură, fără de a da loc rectificărilor. „Tribuna“ și atunci avea dór protegiatul său aplicat la o fôie ungarăscă.

Declarăm în urma acestora, că procedura acesta de a acusa fără a admite rectificări séu chiar lămuriri, este practică numai de foile ovreesci și ea face rușine și necinste unei foi românesci, ce vrea să fie per eminentiam națională.

Declarăm că d-nii dela „Tribuna“ obicnuesc a fugi de adevăr ca bufnițele de lumină și că abuzază în mod detestabil de colónele foii ce li s'a concredut.

Atât spre orientare!

Budapesta, la 9 Maiu 1897.

Ghiță Măcellariu, Vasile Virgil Moisil,
stud. jur. stud. med. univ.

Mulțamite publice.

Ilustritatea Sa Preasânțitul Domn Nicolae Popea, episcop în Caransebeș, în urma apelului nostru publicat prin Ianuarie a. c.

*) Pentru cele publicate în rubrica acesta redacțiunea nu este responsabilă.

a binevoit a ne trimite pentru școlă din Geaca 5 fl., pentru-ce i se aduce cea mai profundă mulțamită.

Geaca, la 18 Aprilie 1897.

Ioan Pașca,
paroch.

Ioan Ionașcu fost episcop primariu au procurat pentru s. noastră biserică pe speșele sale proprii un clopot în valóre de 260 fl. v. a. Pentru unu policandru în s. biserică procurat deja au contribuit Ioan Ionașcu sen. cu 10 fl., Ioan Ionașcu jun. cu 5 fl., Ioan D. Ionașcu cu 5 fl., mai departe Ioan Bobanga a procurat o candelă cu 14 fl. și în fine Toma Nicula un iconostasu frumos în valóre de 40 fl.; pentru aceste fapte nobild și adevărat crescinesci, în numele comitetului parochial mă simt plăcut îndatorat a le exprima numiților donatori și pe calea acesta mulțamită și recunoscintă, asigurându-i totodată, că atot puternicul D-șeu le va respălți cu imbelșugare.

Sebeșul-superior, 16 Aprilie v. 1897.

Al On. D-Vôstre stimătoriu
în numele comitetului parochial:

Ioan Mateiu,
paroch gr.-or. președ.

Pentru biserică română gr.-or. din orașul Huniádórei s'au făcut în zilele acestea 2 daruri foarte frumoșe și anume:

Stimați domni Nicolau Muntean și Nicolau Stoichița dimpreună cu domnele soții au adus 2 sfeșnice mari înaintea altarului în preț de 120 fl. v. a., ér domnul Nicolau Dima și dómna-i soție au adus un „baldachin“, care se folosește pentru înălța solemnitatea sêrbărei comemorative a înmormântării și a învierii Domnului Christos, în preț de 150 fl. v. a.

Comitetul parochial, în numele parochiei, se simte plăcut îndatorat a le aduce mulțamită publică marimoșilor donatori, dorindu-le, ca bunul D-șeu să le dăruescă zile îndelungate și fericite, ca și de aici înainte să mai pótă aduce astfel de daruri evlavioșe spre lauda dînșilor și a parochiei noastre.

Huniádóra, la 10/22 Aprilie 1897.

Pentru comitetul parochial:

George Oprea,
par. gr.-ort.

CONCURS.

Pentru întregirea postului de notărcual în comunele Sásăus și Ilimbav — în acesta din urmă este și post de vice-notar se escrie prin acesta concurs.

Emolumentele sunt:

1. Salariu 400 fl.
2. Cuartir natural în casa comunală (2 odăi, 1 bucătărie).
3. Paușal de încălțit și luminat 12 fl.
4. Paușal de cancelarie 30 fl.
5. Venitele statuari pentru lucrări private.

6. Fiind noul notar propus și ca conducător de matricule civile reg. ung., 80 fl.

Cererile instruate conform Art. de lege I. din 1883, provăduți cu document despre cunoscintă limbilor și subscris cu mâna proprie, sunt a se înainta la acest oficiu până în 25 Maiu a. c. 12 ôre din zi.

Noerich, în 4 Maiu 1897.

Bedeus,
protopretor.

[62] 1-3

Szeben vármegye alispánja.

8991/897 V.

[63] 1-1

Pályázati hirdetés.

A szebenvármegye pénztáránál megüesedett, a törvényhatósági bizottság általi választás útján betöltendő, évi 1200 ft. fizetéssel és 200 ft. lakbérrel javadalmazott pénztárnoki, esetleg az ennek betöltése által megüesedendő, is hasonló módon betöltendő évi 900 ft. fizetésű és 200 ft. lakbérrel javadalmazott ellenőri állomásra, ezenel pályázatot hirdetek azon megjegyzéssel, hogy az ezen állomásokra megválasztandó pályázók egy évi fizetésüknek megfelelő tisztó ovadékat tartoznak letenni.

Felhívom pályázni ohajtókat, hogy az alábbiak értelmében felszerelt pályázati folyamodványaikat és pedig a közszolgálatban levők rendes szolgálati uton méltóságos Thalmann Gusztáv úrhoz szebenvármegye főispánjához 1897 évi Május hó 31-ig annál bizonyosabban nyújtsák be, mivel ellenesetben kérésük nem fog figyelembe vétetni.

Szebenvármegye szolgálatában még nem levő pályázók, megfelelő okmányokkal kimutatni tartoznak az 1883 évi I. t. cz. 18 §-a szerinti minősítettségüket, előéletük fedhetlenségét és eddigi foglalkozásaikat, a közszolgálatban levők pedig még eddigi alkalmazásukat.

Nagy-Szeben, 1897 május hó 8.

Reissenberger,
alispán.